

ПАМ'ЯТІ ЄВГЕНА ОЛЕКСІЙОВИЧА КУЛІША

21 жовтня 2010 р. на 79-му році пішов з життя Євген Олексійович Куліш – видатний вчений в галузі геології, визначний фахівець з сировинної бази атомної енергетики, академік Національної академії наук України та член-кореспондент АН СРСР (РАН), лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки.

З офіційної автобіографії Євгена Олексійовича Куліша:

- народився 5 листопада 1931 р. у с. Олександрівка Азовського р-ну Ростовської обл.;
- 1954 р. – закінчив геологічний факультет Ростовського-на-Дону державного університету;
- працював начальником геологічних партій Мінгео СРСР у Південній Якутії;
- 1957–1960 рр. – аспірант Ленінградського відділення АН СРСР;
- 1960–1961 рр. – захистив кандидатську дисертацію, працював молодшим науковим співробітником Далекосхідного геологічного інституту АН СРСР, організував і очолив Хабаровську геолого-геофізичну лабораторію цієї установи;
- 1965–1983 рр. – директор Далекосхідного науково-дослідного інституту мінеральної сировини Мінгео СРСР. Одночасно працював заступником директора з наукової роботи Всесоюзного науково-дослідного інституту мінеральної сировини Мінгео СРСР (Москва).

Обіймаючи відповідальні посади, Євген Олексійович ніколи не поривав з наукою. У 1972 р. захистив докторську дисертацію (Москва), у 1979 р. його обрано членом-кореспондентом АН СРСР за фахом “геологія”.

З вересня 1983 р. розпочався український період у діяльності вченого. Його переводять до Києва і він стає завідувачем відділу рудних формацій Відділення металогенії Інституту геохімії і

фізики мінералів АН УРСР. Успіху в подальших наукових дослідженнях і організаторській діяльності Є.О. Кулішу сприяли великий досвід, ерудиція, висока працездатність та енергійність. Завдяки винятковій науковій інтуїції Є.О. Куліш у повній відповідності до світових тенденцій розвитку та актуальних потреб науки чітко визначив перспективні напрями діяльності очолюваного ним підрозділу. В 1995 р., після реорганізації відділень інституту, Євген Олексійович посів посаду завідувача відділу металогенії та мінеральних ресурсів Державного наукового центру радіогеохімії навколишнього середовища (нині Інститут геохімії навколишнього середовища) НАН та МНС України.

Сфера інтересів Є.О. Куліша завжди була багатогранною. Він плідно працював над розв'язанням найактуальніших проблем геологічної науки. Найбільш значними є його розробки у таких галузях: 1) геологія, петрохімія і металогенія нижнього докембрію; 2) осадовий, вулканогенно-осадовий і вулканогенний літогенез докембрію (у дометаморфічний етап); 3) геологія, петрологія, мінералогія і формаційний аналіз метаморфічних комплексів; 4) геологія, речовинний склад і генезис родовищ заліза, мангану, алюмінію, олова, золота, платиноїдів, міді, нікелю, ртуті, рідких елементів, п'єзокварцу, слюд, графіту, глиноземів, глин та ін.; 5) аналіз рудних формацій; 6) метаморфогенне рудоутворення; 7) геологія і металогенія тектонопетрогенних, орогенних і вулканотектонічних структур фанерозою; 8) геологія і металогенія геологічних комплексів Південної Якутії, Далекого Сходу й України; 9) стан, тенденції, перспективи розвитку і шляхи використання неметалевих мінеральних ресурсів Далекого Сходу, східної частини зони Байкало-Амурської магістралі та України.

Великий діапазон наукових інтересів і широка географія досліджень ученого вражаюча і характеризує його як потужного практика й теоретика, що постійно був у русі і вважав своєю метою отримання не лише науково значущих, а й практично важливих результатів. Проаналізовані ним запаси мінеральних ресурсів, тенденції їх використання, вплив на цей процес науково-технічного прогресу та економічних чинників є вагомим внеском в українську та світову геологічну науку.

Є.О. Куліш, працюючи в академічних інститутах, завжди активно і всебічно співпрацював з виробничими геологічними установами. Визнанням його вагомих досягнень є відзнаки Мінгео СРСР, звання “Почесний розвідник надр Украї-

ни”, медаль Держкомгеології України ім. В.І. Луцького “За заслуги у розвідці надр”.

Неймовірний небувалий розмах науково-організаційної роботи був властивий йому до останніх днів життя. За час наукової кар’єри Є.О. Куліша обирали як членом, так і головою низки наукових, учених, спеціалізованих і координаційних рад, комісій, секцій, товариств тощо: голова комісії “Мінерально-сировинний комплекс” Міжвідомчої наукової ради з проблем науково-технічного і соціально-економічного прогнозування при Президії АН та Мінекономіки УРСР (1984–1992), заступник академіка-секретаря Відділення наук про Землю НАН України (1992–1998), заступник голови Національного комітету геологів України (з 1995 р.). Євген Олексійович був членом Української наукової ради з прогнозування твердих корисних копалин при Державній геологічній службі Мінекології України, головою експертної ради ВАК України з геологічних наук, дійсним членом (академіком) Академії гірничих наук України, членом “Робочої групи з розробки стратегії розвитку та вдосконалення сировинної бази для атомної енергетики”, створеної для виконання розпорядження Президента України “Про розробку енергетичної стратегії України на період до 2030 р. і подальшу перспективу”. Він також був членом редколегії періодичних фахових видань: “Мінералогічний журнал”, “Геоінформатика”, “Геологія і корисні копалини Світового океану”, які видає НАН України, та журналу “Мінеральні ресурси України”, який видає Державна геологічна служба Міністерства охорони навколишнього природного середовища України.

Євген Олексійович, будучи авторитетним прогресивним ученим з активною громадською позицією, швидко сприймав та ініціював розвиток усього нового. Він співпрацював з громадськими світовими організаціями. Був членом

Центрального правління товариства “Україна–Китай” та Міжнародної асоціації по генезису рудних родовищ, почесним дійсним членом (академіком) Міжнародної академії мінеральних ресурсів, а також дійсним членом (академіком) Академії наук Євразії, нагороджений срібною медаллю Денверського товариства практичних гірників (США).

Значну увагу Є.О. Куліш приділяв видавничій діяльності, він є автором або співавтором 543 наукових праць, у тому числі 66 окремих видань – монографій, довідників, карт тощо, а також відповідальним (головним) редактором 48 збірників наукових праць і монографій. Своїми блискучими роботами він довів, що є видатним ученим свого часу.

Плідне життя Євгена Олексійовича обірвалося, коли він був ще повний нових задумів і планів, до останніх днів працював, ділився досвідом зі своїми учнями, однодумцями, для яких завжди був доброзичливим наставником, чуйною людиною.

Весь життєвий шлях Є.О. Куліша є прикладом безкорисного служіння науці. Як ученому, йому були властиві ініціатива, новаторство, прагнення передати накопичені знання молодому поколінню.

Євген Олексійович був свого роду еталоном духовного здоров’я та результативності живої плідної дії. З ним все здавалося можливим і реально досяжним.

Редакційна колегія журналу “Геоінформатика” разом з численними колегами, друзями, учнями, близькими Євгена Олексійовича глибоко сумує з приводу його передчасної смерті. Світла пам’ять про Євгена Олексійовича – яскраву особистість, ученого, керівника і громадянина назавжди збережеться в серцях тих, хто знав його і працював поряд з ним.